

EVOLUȚIA ȘI TENDINȚELE FENOMENULUI DE CRIMINALITATE ORGANIZATĂ LA NIVEL GLOBAL

EVOLUTION AND TRENDS OF ORGANIZED CRIME PHENOMENON AT GLOBAL LEVEL

George Aurelian IONESCU*

Rezumat: : Percepută, până nu demult, ca o amenințare locală, criminalitatea organizată s-a transformat în secolul XXI într-un fenomen internațional și deosebit de periculos din cauza urmărilor negative pe care le produce, pe toate planurile vieții politice, economice, sociale, militare și culturale. Criminalitatea organizată amenință direct securitatea internă a statelor, pe cea regională și globală, contribuind în mare măsură la compromiterea statului de drept și a integrității instituțiilor democratice. Pentru a putea face față acestei provocări de nivel mondial, este importantă cunoașterea evoluției precum și tendințele fenomenului de criminalitate organizată, în beneficiul ocrotirii statului de drept, a democrației și a valorilor sale.

Cuvinte-cheie: criminalitate organizată; globalizare; evoluție; tendințe.

Abstract: Perceived, until not long ago, as a local threat, organized crime turned, in the 21st century, into a very dangerous international phenomenon because of the negative effects it produces on all the aspects of political, economic, social, military and cultural life. Organized crime represents a direct threat to the internal, regional and global security of the states, contributing to compromising the rule of law and the integrity of democratic institutions. In order to be able to cope with this global challenge it is important to know the evolution and the trends of the organized crime phenomenon, to the benefit of the rule of law and its values.

Keywords: organized crime; globalization; evolution; trends.

Introducere

În prezent, criminalitatea organizată reprezintă una dintre amenințările non – militare majore la adresa securității și stabilității globale. „*Criminalitatea organi-*

* Doctorand în domeniul Științe Militare al Universității Naționale de Apărare „Carol I” din București. E-mail: personalgeorgeionescu@yahoo.ro

zată iese în evidență între noile amenințări la adresa păcii și securității. Ea subminează eforturile de dezvoltare susținută și respectul pentru domnia legii”¹²⁴.

În raportul lansat în iunie 2010, intitulat „Globalizarea criminalității: Evaluarea pericolului crimei organizate transnaționale”, Antonio Maria Costa, directorul executiv al Biroului Națiunilor Unite de luptă împotriva drogurilor și a criminalității (UNODC) afirma: „Crima organizată s-a globalizat și a devenit una dintre principalele puteri economice și armate ale lumii”¹²⁵.

În continuare, demersul nostru Științific analizează evoluția fenomenului de criminalitate organizată și estimează posibilele tendințe ale acestuia în condițiile accentuării globalizării.

1. Evoluția fenomenului de criminalitate organizată

Criminalitatea organizată nu este un fenomen nou, noutatea este reprezentată de mediul fertil pentru o dezvoltare rapidă pe care lumea globalizată l-a creat. Globalizarea a creat oportunitățile pentru ca aceasta să se dezvolte și să opereze mult mai eficient și mult mai rapid, să își extindă activitățile și să eludeze prevederile legale. Există numeroase cauze, multe dintre ele interconectate cu procesul de globalizare, care au creat acest mediu fertil. Creșterea volumului schimburilor economice între state a adus beneficii semnificative activităților economice legale, dar a și generat oportunități pe care grupurile criminale să le exploateze. Înlăturarea restricțiilor vamale și a restricțiilor legale cu privire la circulația internațională și comerțul internațional au avut efectul neintenționat de a ajuta grupurile criminale. Proliferarea transporturilor și reducerea restricțiilor privind imigrarea și circulația persoanelor din multe țări au facilitat activitățile criminale și mobilitatea grupurilor criminale de-a lungul granițelor, comunicațiile avansate și dezvoltarea sistemului informațional care sunt utile activității economice licite și pot fi folosite și de rețelele criminale, pentru îmbunătățirea comunicării și pentru eficientizarea tranzacțiilor criminale, în special în domeniul financiar. Profitând de beneficiile globalizării, crima organizată a evoluat, distincția tradițională între activitățile licite și cele ilicite devenind tot mai neclară în acest „modus operandi” al grupurilor criminale, fapt ce face detectarea și controlarea fenomenului mult mai dificilă. Evoluția de la activitățile criminale tradiționale, datorită îmbunătățirii metodelor grupurilor criminale de deghizare a activităților lor, necesită noi răspunsuri din partea actorilor internaționali. Dezvoltările sociale,

¹²⁴ The United Nations in Vienna, Press Release, Secretarul general îndeamnă la implementarea Convenției Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, UNIS/CP/494, 28 iunie 2004, disponibilă pe www.unis.vienna.org, accesat la 28 mai 2018.

¹²⁵ Cășuneanu Florin Daniel, *Măsuri de combatere a grupului criminal organizat adoptate la nivelul Uniunii Europene*, în Revista Dreptul, nr. 3, 2012, București, p. 196.

politice și economice au fost urmate îndeaproape de evoluții ale rețelelor criminale, fapt dovedit de diversitatea de structuri și de compoziția grupurilor criminale care operează la nivel global. Avantajele globalizării (liberalizarea granițelor, volumul crescut al comerțului internațional, dezvoltări în domeniul tehnologiei și al informației), au contribuit la creșterea dramatică a criminalității internaționale, care amenință siguranța, securitatea și prosperitatea pretutindeni, subminând securitatea și stabilitatea globală. Trăsăturile crimei organizate includ, dar nu se limitează la următoarele: utilizarea mijloacelor violente (o parte a activității criminale este comisă sau amenință a fi comisă prin utilizarea violenței sau a unor acte care sunt în măsură să intimideze); caracterul conspirativ (pentru a eluda reglementările legale); încercarea de a obține influență asupra factorilor de decizie politică, asupra factorilor economici, prin corupție sau mijloace legale; obținerea de profit, ca principal scop, nu numai din afaceri ilegale, din activități precum spălarea de bani, dar și din investiții în afaceri legale. Pe lângă aceste trăsături clasice ale crimei organizate, principala ei trăsătură actuală este caracterul transnațional în ceea ce privește formele de manifestare, în tipurile de rețele criminale și cuprinderea geografică. La începutul secolului XXI, combinația dintre sfârșitul Războiului Rece, evenimentele din 11 septembrie, evoluțiile economice, sociale, politice la nivel european și global au creat oportunitatea pentru crima organizată de a se infiltra în diverse domenii ale vieții sociale, cuprinzând o gamă largă de activități: traficul de droguri, imigrația ilegală, traficul de ființe umane, traficul de diverse bunuri, fraudă și, nu în ultimul rând, fapte săvârșite prin intermediul sistemelor și rețelelor informatice. Într-o epocă a globalizării, pentru a asigura profitul ilicit obținut din activitățile lor, a crescut nivelul de cooperare dintre rețelele criminale. Din acest punct de vedere, rețelele criminale cu o componență variată au devenit regula, înlocuind grupurile omogene din punct de vedere etnic, centrate pe domenii criminale specifice. Internaționalizarea crimei organizate face ca aceasta să fie mult mai greu de detectat și de controlat. Confruntată cu o evoluție atât de rapidă și cu efectul disruptiv al crimei organizate, comunitatea internațională a acționat în direcția creșterii nivelului de cooperare atât la nivel național, regional, cât și la nivel global. Datorită faptului că, în ultimele decenii, crima organizată transnațională a devenit o problemă practică, statele și-au dat seama de insuficiența eforturilor interne și unilaterale în combaterea acesteia. În același timp, crima organizată s-a impus ca o problemă pe agenda politică, determinând statele să reconsidere modul în care ea trebuie abordată. Dat fiind caracterul transnațional al rețelelor criminale, un răspuns eficient pentru combaterea crimei organizate solicită

cooperarea internațională, precum și crearea de instrumente juridice internaționale capabile să legifereze multiplele aspecte ale criminalității organizate.¹²⁶

2. Tendințele fenomenului de criminalitate organizată

Noțiunea de tendințe ale criminalității organizate se compune, în principiu, din două elemente distincte, care însă, se amestecă, deseori, în fapte. Primul este legat de evoluția modului de organizare a infractorilor și ale raporturilor pe care le au, iar cel de-al doilea se referă la evoluția diferitelor forme de criminalitate, a importanței cantitative și ale repercusiunilor pe care le au asupra societății. Criminalitatea organizată, în forma sa clasică, se referă la delictele de prădare (traficul de ființe umane, furtul de obiecte de artă, șantajul, fraudă, tâlhăria etc.), precum și la delictele consensuale și activitățile infracționale de tranzit (corupția, trecerea clandestinilor, traficul de droguri, spălarea banilor etc.). În ultimul timp, criminalitatea organizată a evoluat atât în ceea ce privește felul ei de a fi, cât și sub aspectul dimensiunii sale. Activitățile infracționale au un caracter transnațional și un aspect organizațional. Caracterul transnațional se bazează pe trei factori fundamentali și anume: mobilitatea bunurilor și a persoanelor care fac obiectul traficului ilicit (dacă mai demult infractorii erau interesați de bunuri imobile, astăzi sunt mai atrași de bunurile mobile cum ar fi: armele, drogurile, metalele, deșeurile periculoase precum și de traficul de persoane și traficul ilicit de migranți); evoluțiile instituționale și politice, în special, dispariția hotarelor în anumite spații sau regiuni (dispariția frontierelor interne în Uniunea Europeană facilitează libera circulație a persoanelor, bunurilor, capitalurilor și serviciilor, dar, concomitent și pe aceea a infractorilor, mărfurilor, capitalurilor și serviciilor ilicite); evoluțiile tehnologice (care permit tranzacțiile rapide, dar și transferul rapid al capitalurilor ilicite generate de activitatea infracțională pentru spălarea cărora este indispensabilă găsirea de plasamente sigure). Sub aspect organizațional, se constată o întărire a legăturilor între infractori, care sunt din ce în ce mai conștienți de interesul pe care îl are cooperarea lor pentru realizarea de activități ilicite.¹²⁷

În afara domeniilor „clasice” de preocupare, se constată existența unor noi forme de criminalitate organizată, respectiv: imigrația clandestină, traficul de persoane, traficul de droguri de sinteză și de droguri multiple, fraudele intracomunitare de tip carusel, producerea și distribuirea de produse de contrafacere, criminalitatea informatică, spălarea banilor, fraudă bancară pe internet, atacurile împotriva

¹²⁶ Papuc Ana-Maria, *Combaterea crimei organizate – viziunea O.N.U.*, în Revista Impact Strategic, nr. 1/2005, București, p. 132.

¹²⁷ Consiliul European, *Cartea Albă a criminalității organizate transnaționale*, decembrie 2014, pp. 14, disponibilă pe <https://rm.coe.int/cartea-alba-a-criminalitatii-organizate-transnationale/168070ab40>, accesată la 30 mai 2018.

sistemelor informatice, a bazelor de date și al calculatoarelor. În același timp, se constată evoluția constantă a unei forme aparent noi a grupurilor de criminalitate organizată constituite în rețele care se definesc mai puțin prin apartenența lor etnică sau națională decât până acum și care se caracterizează mai mult prin capacitatea lor de a acționa pe plan internațional. Structurile piramidale au evoluat în rețele de celule ale căror parteneri se schimbă în mod constant. Se pot evidenția anumite tendințe sub aspectul criminalității organizate și anume: capacitatea de a se insinua în țesutul economic și social al societății, amenințând grav drepturile și libertățile individuale, statul de drept și fiabilitatea sistemului financiar; au o dimensiune internațională atât sub aspectul componenței și a modului de organizare, cât și a activităților desfășurate și a consecințelor acestora; specializarea pe anumite servicii deosebite chiar și atunci când își exercită activitatea în rețea (de exemplu, importul, disimularea și distribuția drogurilor, întocmirea de documente false etc.); infractorii nu mai acordă o importanță deosebită bunurilor care fac obiectul activității lor ilicite, ceea ce contează pentru ei fiind doar ca aceste activități să prezinte un risc minim, dar care să genereze, în același timp, profituri maxime; grupurile de criminalitate organizată beneficiază de aportul unei palete largi de profesioniști (avocați, contabili, judecători, polițiști, consilieri financiari, chimiști etc.) fără de care acțiunile lor nu ar avea șanse de reușită sau s-ar desfășura mult mai anevoios; tocmai din această cauză, una dintre modalitățile intens utilizate este reprezentată de coruperea puterii publice, metoda permițându-le să se strecoare în economia legală sau le asigură lipsa pedepsei.¹²⁸

Cu toate că, anumite infracțiuni prezintă un anumit grad de noutate având un impact variabil de la o țară la alta, analiza criminalității organizate transnaționale nu evidențiază nicio tendință aparte, proprie. Amenințările vechi sunt cele mai numeroase, iar măsurile de combatere a acestora nu sunt extrem de satisfăcătoare.

Concluzii

Evoluția și expansiunea criminalității organizate la nivel global a fost facilitată de trei factori importanți și anume: mobilitatea bunurilor și a persoanelor care fac obiectul traficului ilicit; evoluția instituțiilor și al politicilor; evoluția tehnologică. Pentru a putea lupta cu succes împotriva acestui flagel mondial este indispensabil să se dispună de statistici infracționale fiabile și să se identifice tendințele care se conturează. Domeniile de activitate clasică ale criminalității organizate (traficul internațional de droguri, traficul de ființe umane în vederea exploatarea acestora, criminalitatea financiară) rămân principalele surse de preocupare în continuare.

¹²⁸ Ibidem, p. 18.

BIBLIOGRAFIE

- ***Consiliul Europei, *Cartea Albă a criminalității organizate transnaționale*, decembrie 2014, disponibilă pe <https://rm.coe.int/cartea-alba-a-criminalitatii-organizate-transnationale/168070ab40>
- ***The United Nations in Vienna, Press Release, Secretarul general îndeamnă la implementarea Convenției Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, UNIS/CP/494, 28 iunie 2004, disponibilă pe www.unis.vienna.org
- CĂȘUNEANU F. D., *Măsuri de combatere a grupului criminal organizat adoptate la nivelul Uniunii Europene*, în *Revista Dreptul*, nr. 3, București, 2012;
- PAPUC A.-M., *Combaterea crimei organizate – viziunea O.N.U.*, în *Revista Impact Strategic*, nr. 1, București, 2005.

